

De buitenplaats Sion

Van klooster naar buitenplaats

Om aan geld te komen voor de oorlog tegen Spanje gingen de Staten van Holland na de overneming van de kloostergoederen al vrij snel over tot het verpachten en later verkopen van deze bezittingen. Hierdoor kwamen alle landerijen van de "bruers van Syon" uiteindelijk in handen van particulieren. Cornelis van Soutelande, schepen van Delft, pachtte sinds 30 november 1574 de 5 morgen land (ca. 4,2 ha), waarop het klooster Sion had gestaan. In het pachtcontract worden de volgende begrenzingen vermeld: "aende westzijde de Noorthorensche vaert, aende zuijtzijde de Kerstangen, aende oostzijde de burchcamp en aende noortzijde de heynstcamp". Deze grond, die voor een deel als "cooltuyn" (moestuin) werd ingericht, werd voor zestig gulden per jaar verhuurd aan Frans Claesz.

Op 8 november 1581 kocht Cornelis van Soutelande het land van de Staten van Holland. Zijn erfgenamen verkochten het bezit op 10 mei 1612 aan Symon Jacobsz. van der Marck. Het betrof "een woning en landen als huys, burch, schuur, boomgaerd, planten en geboomte, groot 5 morgen, genaemt Syon". Hierbij kwamen nog de "calverwey" en de "burchcamp", twee percelen grond die oorspronkelijk ook bij het klooster Sion behoorden. Symon Jacobsz. van der Marck bewerkte dit land zelf. Zijn bezit, bij elkaar 8 morgen en 4 hond (ca. 7,2 ha), is terug te vinden op de kaart van het Hoogheemraadschap van Delfland van Floris Balthasars (1611).

De weduwe van Cornelis Symonsz. van der Marck, die een zoon was van Symon Jacobsz., breidde de hoeveelheid eigen grond uit met 4 morgen en 25 roeden. Dit gehele bezit, de hofstede Sion en bijna 13 morgen land (ca. 11,1 ha), werd door de erfgenamen van Cornelis Symonsz. op 28 februari 1643 voor f 4.000,- verkocht aan mr. Leonard van Hogendorp, een medicus die vóór 22 maart 1646 kwam te overlijden. Zijn broer, mr. Daniël Cornelisz. van Hogendorp, baljuw en dijkgraaf van Schieland (1646-1672) en tevens lid van de vroedschap van Rotterdam, erfde deze goederen in 1646.

Fragment van de kaart van het Hoogheemraadschap van Delfland door Floris Balthasars, 1611. Linksonder ligt het boomrijke grondgebied van de hofstede Sion; rechtsboven is nog net een deel van de stad Delft te zien.

Voor al onder Daniël van Hogendorp beleefde de hofstede Sion een tijd van aanzienlijke gebiedsuitbreiding. Hij voegde er percelen aan toe, die vroeger bezit waren geweest van het klooster Sion, de abdij van Egmond en twee kerkelijke stichtingen. In 1652 kreeg hij van het

Hoogheemraadschap van Delfland toestemming om een nieuw uitpad aan te leggen van de hofstede Sion naar het Haantje. Hiervoor liet hij een brug over de Spieringswetering aanleggen. De kade langs de Kastanjewetering werd opgehoogd en verbreed, zodat men er met paard-en-wagen gebruik van kon maken. Niet lang voor 1667 liet Daniël van Hogendorp naast de hofstede een deftig herenhuis bouwen, dat met *"voortreffelijke omplantingen"* werd versierd.

Op 29 december 1674 verkocht de weduwe van Daniël van Hogendorp het bezit Sion, dat inmiddels tot 40 morgen (ca. 34 ha) was uitgegroeid, voor 30.000 carolusgulden aan Frederik Huysen, heer van Ravel, hoogbaljuw en rentmeester van de grafelijke domeinen van Zeeland bewesten Schelde. Enkele jaren later werd het eerste herenhuis door brand verwoest.

Op 7 augustus 1679 verkochten de voogden van de weeskinderen van Frederik Huysen het goed Sion aan mr. Gerard Putmans. De bezitting omvatte toen *"de hofstede met de huysinge, camers en stallingen en het overblijfsel van 't sierelijke huis, met al de boomgaarden, tuinen en landen daaraan behorende en al de andere bomen, singels en elsthout"*, groot 34 morgen, 3 hond en 30 roeden. De koper moest de huren handhaven en f 19.500,- betalen, met nog f 500,- voor de materialen van het afgebrande huis. Uit deze omschrijving van het bezit blijkt dat de hofstede Sion nog bestond. Gerard Putmans verwijderde alle oude opstallen en herbouwde het herenhuis *"met groten luister"*.

De kiem voor de stichting van de buitenplaats Sion heeft dus gelegen in een boerderij, die werd gebouwd op het door brede singels omsloten kloosterterrein. Het is niet verwonderlijk dat deze ideale plaats vanwege haar verleden en ligging de aandacht trok van een bourgeoisiefamilie, die in de zomer op het land wilde vertoeven. Aanvankelijk maakte die familie gebruik van een bij de hofstede ingerichte *"heerschapskamer"*. Hieruit kwam het herenhuis voort, dat eerst nog met de hofstede verbonden bleef, maar deze later geheel overbodig maakte. De aanleg van de buitenplaats Sion is dus eenvoudig begonnen; met de toenemende rijkdom van de eigenaars werd de opzet groter en indrukwekkender.

Gerard Putmans en de buitenplaats

Gerard Putmans was een zoon van Johannes Putmans en Elisabeth van Santen. Zijn vader diende de Verenigde Oostindische Compagnie in verschillende functies, zoals koopman, raad van Indië en gouverneur van Formosa (1629-1636). Zijn moeder kwam uit een bekende Delftse regentenfamilie. Gerard huwde in februari 1677 met de veertienjarige Adriana Verburch, de enige dochter van Nicolaas Verburch en Maria van Santen. Haar ouders waren in november 1676 gestorven, kort nadat de familie uit Indië was teruggekeerd. Nicolaas Verburch diende de Compagnie onder andere als gouverneur van Formosa (1649-1653) en als directeur-generaal te Batavia. Door zijn afkomst en zijn huwelijk was Gerard Putmans een zeer bemiddeld man geworden. Hij bekleedde in Delft verschillende bestuursfuncties, zoals veertig-raad, schepen en burgemeester. Bovendien was hij van 1689-1698 baljuw en dijkgraaf van Delfland en van 1679-1698 bewindhebber van de Delftse kamer van de Verenigde Oostindische Compagnie.

Vanaf 1679 besteedde Gerard Putmans een belangrijk deel van zijn vermogen aan de opbouw van het herenhuis en de verfraaiing van de tuinen van Sion. Van het Hoogheemraadschap van Delfland kreeg hij in 1680 toestemming om verschillende verbeteringen uit te voeren. Zo kwam er een nieuwe waterverbinding aan de noordzijde van de buitenplaats en werden de houten bruggen over de Noordhoornsewetering en de Spieringswetering, nabij de Kastanjewetering, vervangen door stenen bruggen. De brug over de Spieringswetering, die aangeduid wordt met de naam *"Stenen Palen"*, is in enigszins gewijzigde vorm tot nu toe bewaard gebleven. De hekkenanten met gebeeldhouwde versieringen werden in 1944 afgebroken, maar zijn in 1976 opnieuw aangebracht.

Het bezit van Sion verhoogde niet alleen de status van Gerard Putmans, maar het was voor hem ook een belangrijk beleggingsobject, waar men zich aangenaam kon verpozen. De ligging van de buitenplaats, *"in en dicht bij 't gewoel en met enen in een soete calmtie"*, werd door velen geprezen.

Putmans was in zijn tijd niet de enige die in de buurt

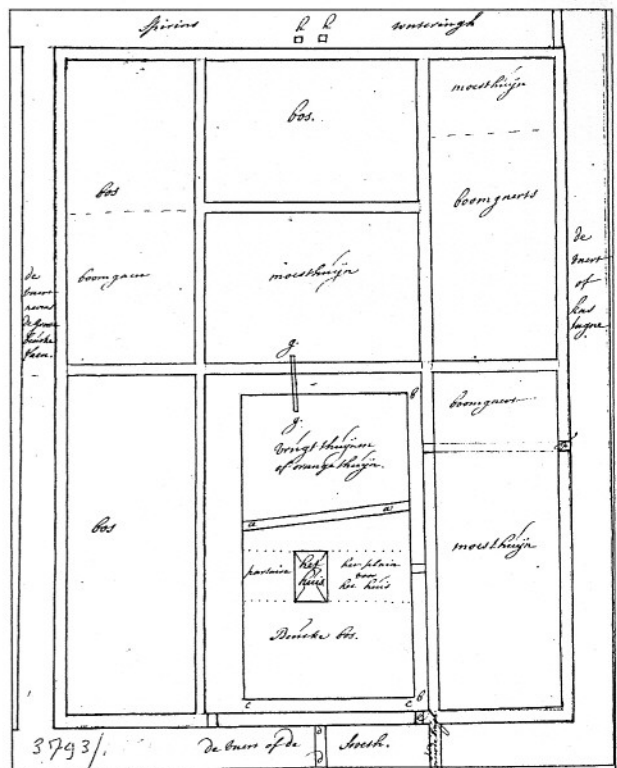
Tekening in Oostindische inkt van de brug met Stenen Palen over de Spieringswetering bij Sion, achttiende eeuw. Maker onbekend. Gemeentearchief Delft.

van een grote stad het "landleven" zocht. Immers in het Westland en in de duinstreek van Holland verschenen in de loop van de zeventiende eeuw vele luthoven. Het is niet bekend wie de bouwmeester van het classicistische herenhuis van Sion was. Volgens Jacob Danckers (zie hierna) was het "soodanigh sterck getimmerd, dat alle architecten en kundige bouwkundigen verclaren dat men met de helfte van 't hout dat daer aen beleyt is, twe huysen van die groote sterck soude kunnen maken".

Toen Putmans de buitenplaats in 1679 kocht, was het bezit ruim 34 morgen groot. In 1681 breidde hij het landgoed uit door de aankoop van de Kitswoning, even ten noorden van de tuinen van Sion. Hierbij hoorde ruim 20 morgen wei-, hooi- en bouwland met een grote en een kleine boomgaard. Deze boerderij dankt haar naam aan de zestiende-eeuwse eigenaar Claes Willemsz., "brouwer in den Kidt" te Delft. Zoals eerder is aangetoond, valt de locatie van de Kitswoning samen met die van de uithof Nuwehof. Door de aankoop in 1681 werd de historische band tussen Sion en deze oude woonplek weer hersteld. De boerderij was in de zeventiende en achttiende eeuw voornamelijk in gebruik als veeteeltbedrijf. De melk van de koeien werd op het eigen erf verwerkt tot kaas, die op de markt van Delft werd verkocht.

De bloeitijd van de buitenplaats

Na het kinderloos overlijden in 1698 van hun oom Gerard Putmans waren Jacob Danckers en Jacob Quina samen eigenaar geworden van Sion. In 1704 kwam het landgoed geheel in handen van Jacob Danckers, die als koopman te Amsterdam woonde. Het bezit lag te ver van zijn werkgebied, zodat hij de buitenplaats en de Kitswoning in 1710 voor f 52.500,- verkocht aan Gijsbert van Hogendorp, een Rotterdamse regent. De Kitswoning, één van de beide boomgaarden en de moestuinen waren volgens het koopcontract verhuurd en brachten jaarlijks f 1.504,- op. Danckers schreef Van Hogendorp na deze verkoop: "Sullende met de plaats en 't geene daer op is Uedele altoos toewenschen van goeder herten, een langhduurigh vermaak, (...) U verder toewenshende, naer verbijganch van dit aertsche 't Zion, 't Zion dat ewigh duuren sal."

Kaart van de buitenplaats Sion uit 1710, behorende bij een verzoek van Gijsbert van Hogendorp aan de hoogheemraden van Delfland om een aantal veranderingen op zijn pas verworven bezit aan te brengen. Deze afbeelding toont onder meer de oude toegangsweg (de bruggen en de laan) naar het herenhuis. Van Hogendorp zorgde voor een nieuwe brug over de Noordhoornsewatering ("de Sweth"), op de plaats van de huidige waterovergang. Oud Archief Delfland, nr. 3793.

Gijsbert van Hogendorp schreef op 9 december 1710 een brief aan de hoogheemraden van Delfland, waarin hij toestemming vroeg om een aantal verbeteringen ten behoeve van zijn nieuwe bezit aan te brengen. Het verzoek werd vergezeld van een tekening, waarop de ge-

wenste veranderingen zijn terug te vinden. Het betrof het dempen van twee sloten, één op het hoofdterrein (a) en één tussen de Noordhoornsewatering en de zuidelijke vijver (e), vermoedelijk een vaarsloot uit de tijd van het klooster, de aanleg van twee nieuwe bruggen (d en f), de laatste over de nieuwe vaarsloot vanaf de Kas-tanjewetering, de verbreding van de zuidelijke vijver (b) en de westelijke sloot (c), de aanleg van een dam in deze sloot, de plaatsing van een pomp (g) om de ontwatering van de "vrugthuijnen" beter te regelen en het slaan van twee palen in de Spieringswetering (h), die een tuinhuisje moesten ondersteunen. Opvallend op de tekening is vooral de ligging van de oude brug over de "Sweth" (de Noordhoornsewatering), zo'n zeventig meter zuidelijker van de nieuwe brug, die op de plek kwam van de huidige waterovergang. Ook op de kaart van Floris Balthasars (1611) is de oude brug te zien. Deze lag in het verlengde van de laan langs de zuidelijke vijver, die door een brug was verbonden met het terrein van het herenhuis. Van Hogendorp heeft de hoofdtoegang naar het herenhuis dus negentig graden gedraaid. Op de plaats van het "beuckebos" liet hij een plein aanleggen; aan de noord- en zuidzijde hiervan kwamen bijgebouwen, die door hoge, deels gebogen muren met het herenhuis werden verbonden.

Gijsbert van Hogendorp was vrijheer van St. Janssteen, Hofwegen en Glossenberghe, heer van Steenhuysen, ambachtsheer van Cromstreyen en Heyningen, drost van Steenberg, ontvanger-generaal van de Unie en sinds 1748 Rijksgraaf van het Heilige Roomsche Rijk. Hij werd in 1668 geboren als zoon van Diederik van Hogendorp en Petronella Kettingh. Zijn op 20 augustus 1696 gesloten tweede huwelijk met Margaretha Catharina Beck werd met negen kinderen gezegend, waaronder Johan François en Jacoba Sara Justina. In navolging van haar echtgenoot vergrootte Margaretha haar bezit met enige ambachtsheerlijkheden waaraan zij bepaalde rechten en titels kon ontlenen. In 1724 kocht ze uit de grafelijkheidsdomeinen voor f 24.000,- Hof van Delft, Vrijenban en Woutharnasch. Als ambachtsvrouw van 't Woudt schonk ze deze kerkelijke gemeente een zilveren avondmaalservies, waarop het alliantiewapen Van Hogendorp-Beck staat gegraveerd. Na haar overlijden

Alliantiewapen van de families Van Hogendorp en Beck op één van de zilveren Avondmaalsbekers van de N.H.-gemeente 't Woudt. Margaretha Catharina Beck kocht in 1724 uit de grafelijkheidsdomeinen de ambachten Hof van Delft, Vrijenban, Woud- en Woudharnasch. Als ambachtsvrouw van 't Woudt heeft zij de kerk een Avondmaalsservies geschonken.

in 1738 verkocht Gijsbert van Hogendorp de genoemde ambachtsheerlijkheden voor f 70.000,- aan de stad Delft.

Van Hogendorp had vanaf 1712 een langdurig conflict met zijn noordelijke burens, Anna Maria en Agatha van Lodensteyn, over een uitpad over hun grondgebied voor Sion en de Kitswoning. Het betrof de voormalige "Cloosterlaen", die in onbruik was geraakt, omdat de eigenaars van Sion en de Kitswoning geruime tijd inwoners van Rotterdam en Delft waren geweest. Gijsbert van Hogendorp wilde dit pad, waarvan "oude huysluyden" het bestaan nog konden herinneren, echter weer gebruiken om zijn goede vrienden onder Rijswijk te be-

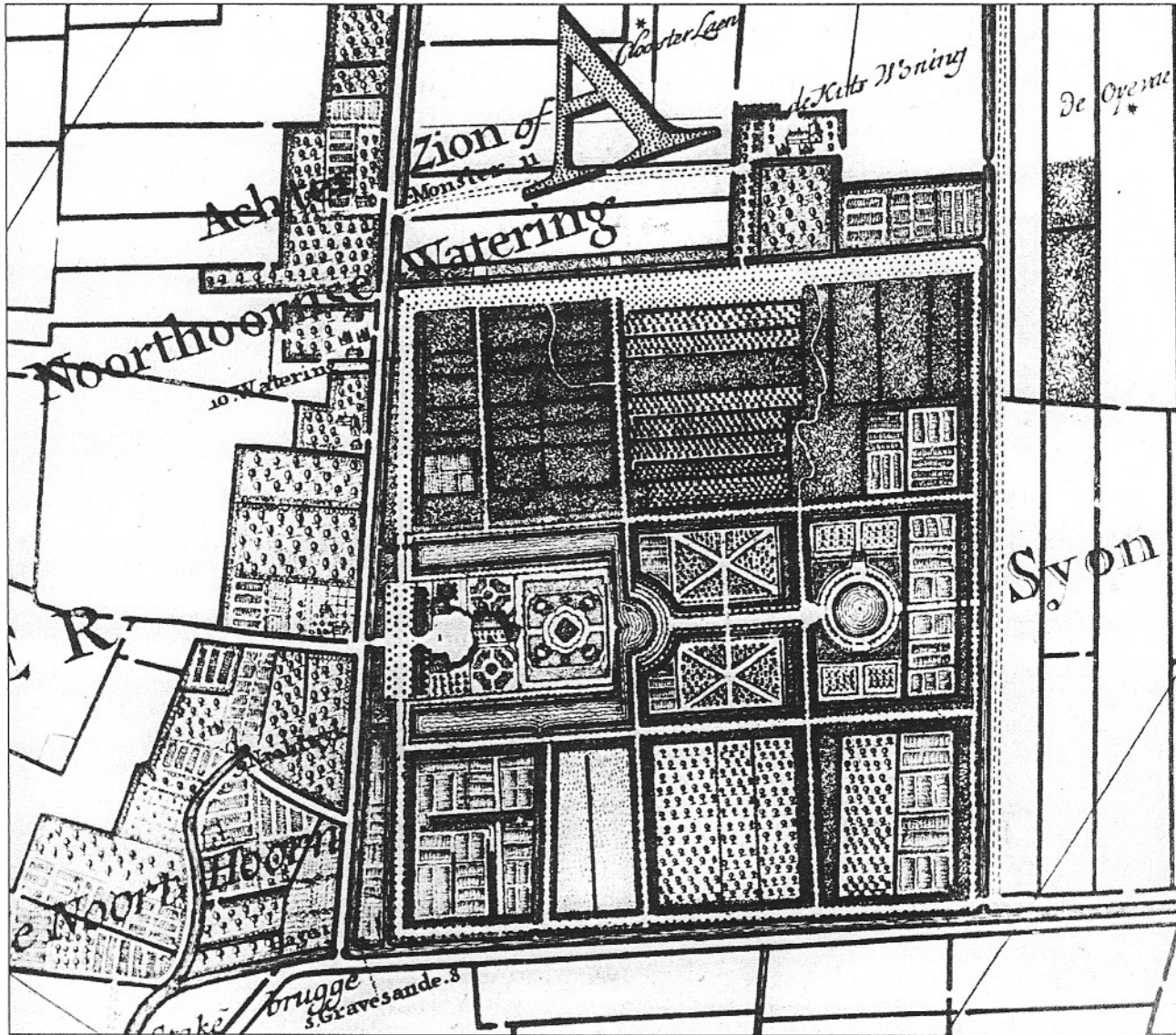

Portretten van Gijsbert van Hogendorp (1668-1750) en Margaretha Catharina Beck (?-1737), door J. van Haensbergen, 1696/'97. Op 20 augustus 1696 huwde Gijsbert met Margaretha. Van 1710 tot 1750 was hij eigenaar van de buitenplaats Sion.

zoeken. De dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland probeerden beide partijen nader tot elkaar te brengen. Anna Maria van Lodensteyn gaf echter niet toe. Volgens haar was er geen behoefte aan een nieuwe ontsluiting. De buitenplaats Sion bezat al twee uitpaden, namelijk één bij de Noordhoorn en de ander langs de Kastanjewetering. De Cloosterlaan kon daarom volgens haar buiten gebruik blijven. Zij verklaarde zich wel bereid de uitspraak van dijkgraaf en hoogheemraden te aanvaarden. Zo was de situatie op 1 mei 1732 en sindsdien is er niets meer over deze zaak vernomen.

Gijsbert van Hogendorp kreeg in 1729 moeilijkheden met de schout en met de molenmeesters en de kroosheemraden van de Plaspolder. Gerard Putmans

had op 12 november 1681 met dit college een overeenkomst gesloten, waarbij was afgesproken dat de bomen, die hij tot "gelijckmakinge ende vercieringe van de plantagie van de hofstede Sion" wilde poten, in de nabijheid van de Plaspoldermolen niet hoger dan ca. 6,5 meter mochten opgroeien. Van Hogendorp vond dat geen hoogte. De door Putmans geplante beukenlaan kon op deze manier nooit uitgroeien tot een pronkstuk van het landgoed. Dijkgraaf en hoogheemraden beslisten dat de beuken afgeknot moesten worden tot op een hoogte van ca. 7 meter van de grond af gerekend. De keuren van Delfland inzake het recht van windvang waren oud en konden niet zomaar aan de verlangens van welke heer dan ook worden bijgesteld.

Fragment van kaartblad 13 van het Hoogheemraadschap van Delfland met de buitenplaats Sion door N. Kruikius, 1712. Ten noorden van de buitenplaats ligt de Kitswoning. De kaarttekenaar vermeldt hier ook de "Cloosterlaen". De situatie is zeer betrouwbaar weergegeven.

YPEN, ESSEN, ELSSEN,
EN WILLIGEN
HAK-HOUT
TE KOOP
OP ZION.

Op Woensdag den 11 November 1778.

Iemand daarin gadinge heeft, die komen op ZION voornoemt, des morgens ten 9 uuren precies, aanhoo- ren de Condities en Voorwaarden, en doen in 't koopen hun profyt.

*N.3. Almede 120 Lyware Ippen Stam
Bomen, en Eenige Houten Ippen
Tackebelle en Gelyden*

Zegt het Dozt.

In 'sGravenhage, by JACOBUS VAN KARNEBEEK, Boek-
drukker op de Paviljoens-Gracht.

Gedrukte aankondiging m.b.t. de verkoop van hakhout op de buitenplaats Sion, 11 november 1778. G.A. Rijswijk, Oude Rijswijkse Bestuursarchieven, nr. 579.

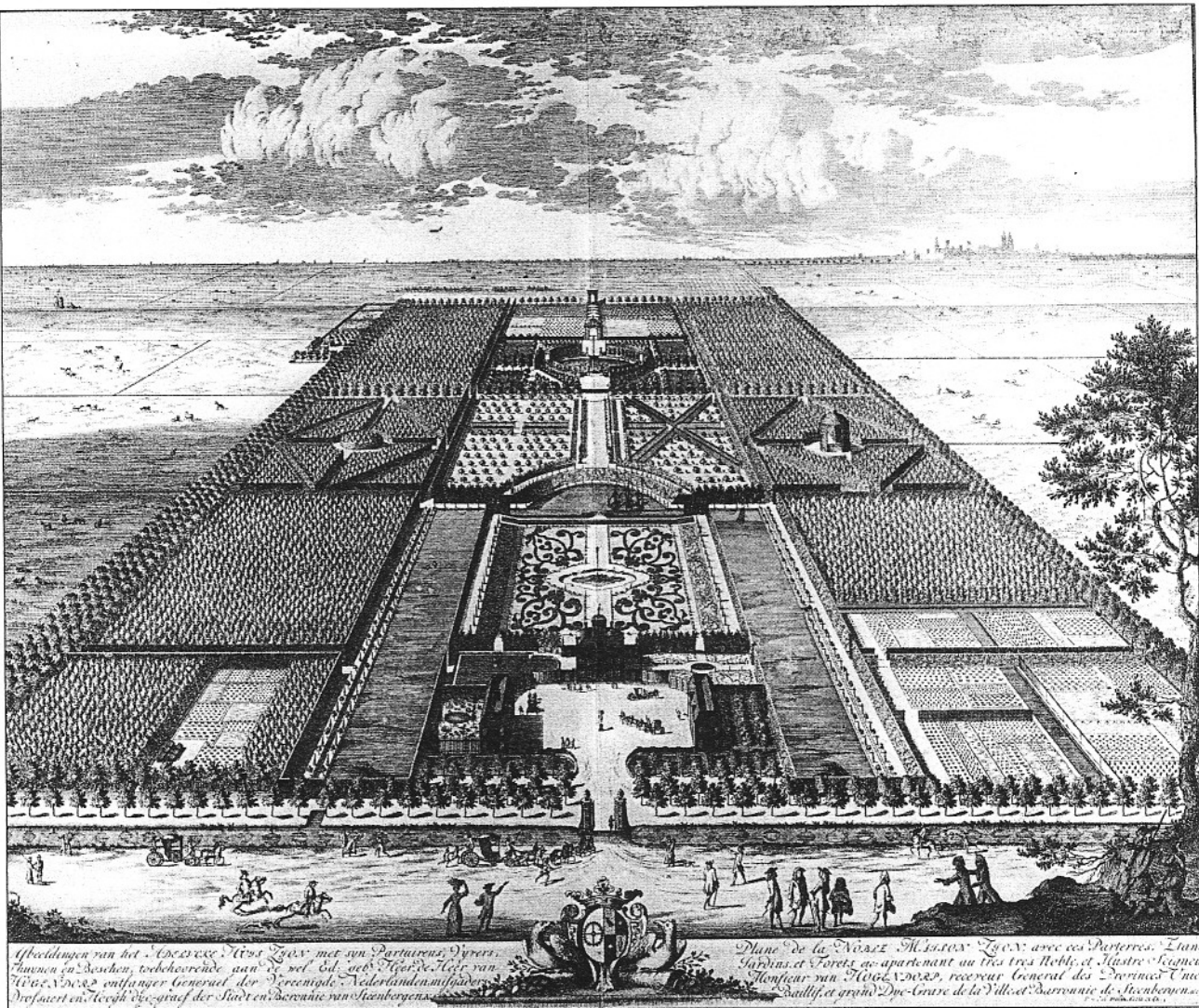
Ondanks deze beperking roemden achttiende-eeuwse dorpsbeschrijvers huis en tuinen van Sion. In de "Te- genwoordige Staat" van 1746 lezen we onder andere: "Het huis pronkt met een fraai toorentje dat ten dake uit- rijst en een aanzienlijken voorhof, waaraan ter wederzij-

de de stalling en de hovenierswoningen staan, die twee welgeregelde vleugels uitmaaken. De lustplaats heeft haar sieraad door schoone laanen van hoog geboomte, welgegroeide haagen, heldere vijvers en waterkommen, opgewerkte hoogtens en sierlijke hofprieëlen, die het oog der beschouweren alom bekooren."

Het onderhoud van alle bomen van Sion vroeg veel aandacht. De hovenier leidde het snoei- en rooiwerk, dat op kosten van de heer of mevrouw Van Hogendorp werd verricht. Vrijwel jaarlijks vonden er verkopeningen plaats van hakhout. Het betrof vooral een groot aantal partijen elzen- en essenhout, soms aangevuld met "schoone ipeboomen". De verkopeningen vonden ge- woonlijk plaats in de maanden november, december of januari. Er waren tientallen kopers - meestal uit de re- gio - die de aangekochte partijen voor een vastgestelde datum moesten ophalen. Wanneer ze dat niet deden, werd het hout beschikbaar gesteld aan de armen van Rijswijk. De totale houtomzet bedroeg in de periode 1724-1748 gemiddeld zo'n 83 partijen per jaar, met een gemiddelde opbrengst van ruim f 972,-. Vanaf het jaar 1777 is er een aantal aankondigingen van houtverkoop op Sion bewaard gebleven. In 1778 (zie afbeelding) ging het om de verkoop van maar liefst 172 partijen hout, die gezamenlijk ruim f 1.905,- opbrachten.

In de prentenverzameling van het gemeentearchief van Delft bevindt zich een door Pieter van Call omstreeks 1725 vervaardigde fraaie vogelvlucht-perspectief van Sion. Bovendien bewaart men hier van dezelfde maker een tiental kleinere gravures, waarop verschillende de- tails van de buitenplaats verrassend nauwkeurig zijn weergegeven. Als we deze prenten bekijken, valt ons di- rect de luxueuze aanleg op, die goed paste bij de geest van die tijd. "Sierlijkheid en strakheid beheersen het beeld: afwisseling naast eenvormigheid."

Er was in Sion gelegenheid genoeg om zich buiten te vermaken. In de vijvers nabij het huis lag behalve een plezierjacht ook een miniatuur oorlogsschip, dat voor- zien was van een echt kanon dat bij diverse gelegenhe- den werd afgeschoten. Direct ten oosten van de "halve maan" (een halfcirkelvormige vijver) stond een gemeu-

Vogelvlucht-perspectief van de buitenplaats Sion, door Pieter van Call, ca. 1725. Gemeentearchief Delft.

Tussen beide onderschriften het alliantiewapen van de families Van Hogendorp en Beck, vervolgens de Noordhoornse-watering en de brug naar het voorplein met het herenhuis en de bijgebouwen. Links en rechts daarvan de vijvers. Links-boven de watermolen van de Plaspolder en de Kitswoning; geheel rechts de stad Delft 'binnen de veste'. Gerekend naar de werkelijkheid is de buitenplaats iets te lang weergegeven, maar de details zijn betrouwbaar uitgewerkt.

Beelden, vaazen, gewassen, thuijnornamenten en gereedschappen

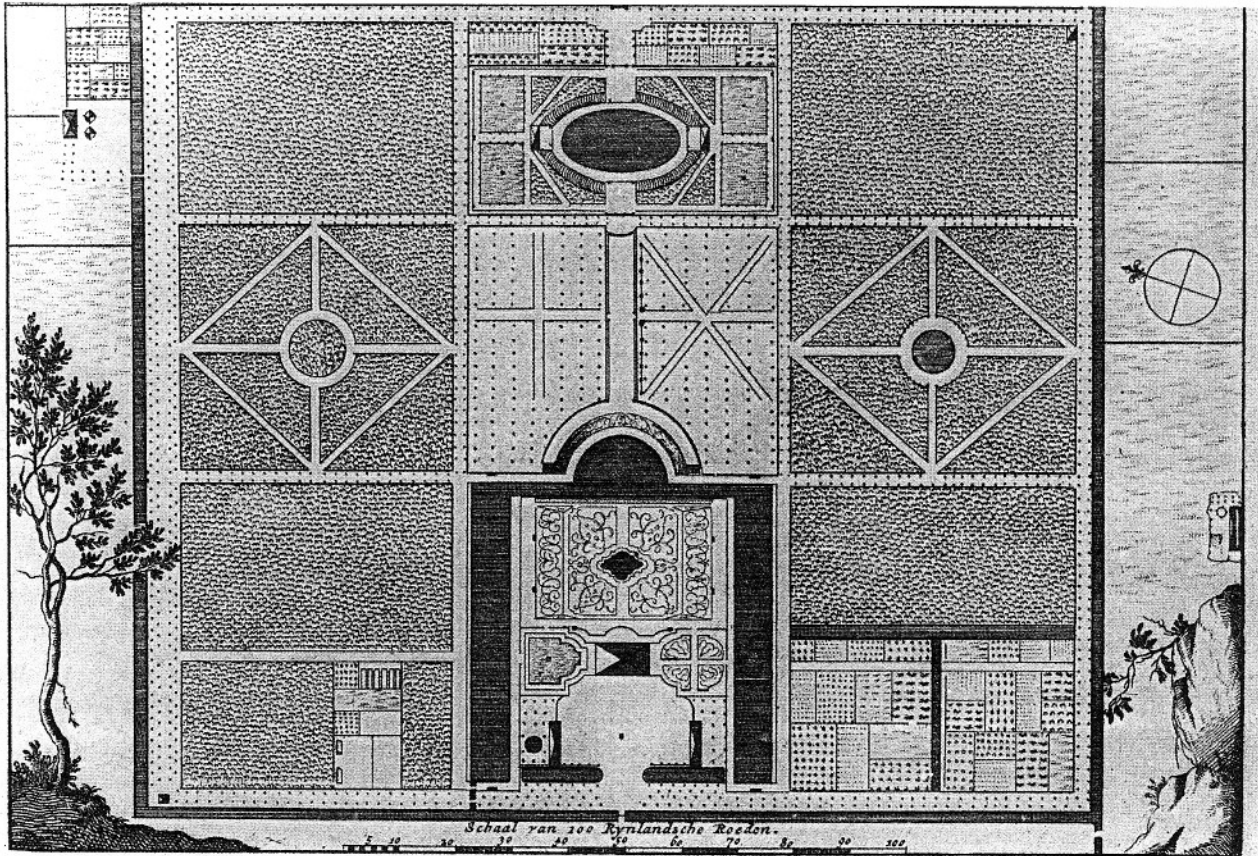
Opsomming van tuinattributen zoals die voorkomt in het testament van Johan François van Hogendorp (1779):

2	groote en 2 klijne beelden	13	dito's in potten	7	schoffels
4	klijne vergulde dito's	16	dito's met bijgewassen	1	vork met een lange steel
1	beeld aan de bogaert	18	groote laurieren	2	ronde tande rieken
1	dito aan het klaverland	7	klijne dito's	3	loeten om op te wallen
1	Suzanna in de wildbaas	12	e(e)nden hokken	2	brossen om hout te roeyen
4	beelden op de halve maan	1	brandspuyt	1	sloothaak
4	vaasen	1	scheerwagen	2	klijne snijhaaken
4	dito's aan de kom	5	kruywegens, goede als quade	2	sijsen
4	dito's aan de vijver	3	groote bijlen	1	schoffelploeg
4	dito's in de parterre	3	klijne handbijlen	1	groote spanzaag
2	plijstervaasen	3	bindhamers	2	eggens, groot en klijn
2	groote vergulde potten	4	schaaren	3	blikke gieters
2	groote blauwe dito's	6	swaarden	1	otters klem
1	verguld fontijnornament	3	halve maanen	1	bonsemklem
4	schofstoeltjes	2	gras halve maanen	2	bonsem vallen
15	banken	5	spaadens	1	groote zege met 2 stokken
7	klijne dito's	3	schuymstoppes	1	baggenet
25	orangeboomen in tobbens	9	klouwen		eenige ladders

bileerd speelhuysje, waar thee gedronken werd of een pijpje gerookt. Met verrekijkers observeerde men vanaf deze plek de natuur. Een breed terras leidde vanaf de halve maan naar de beschutte kom van de menagerie, waarin eenden en andere watervogels rondzwommen. Aan de kant van deze ovale vijver bevond zich de orangerie met twee orangeriehuisjes, waarin subtropische planten en bloemen in de winter werden overgehouden. In een opgave van 1710 worden meer dan veertig bijzondere gewassen genoemd. Ook in de boomgaarden en de moestuinen groeide een grote verscheidenheid aan bomen en planten. Bijzonder fraai was de partij bij de poort die toegang gaf tot de pergola. Deze sierlijke poort werd geflankeerd door hoog opgaand latwerk met klimrozen, die in het bloeiseizoen een kleurrijk decor vormden. Op de wildbaas liepen herten en reeën. Vazen op voetstukken, beelden en andere tuinornamenten, zoals potten met bloemen, verhoogden met de

oplopende hellingen naar de lanen de levendigheid van het geheel. Naast het herenhuis was een verzonken grasveld voor balspelen. Aan de ene kant van het voorplein lag het koetshuis, waar de paarden en rijtuigen werden gestald; aan de andere kant stond het tuinmanshuis met de woning en werkplaats van de eerste tuinman. In de werkplaats werd onder meer het gereedschap van de tuinlieden bewaard.

Het herenhuis zelf was degelijk gebouwd, royaal van opzet en werd bekroond met een koepeltje en beelden op de hoeken van het dak. Het telde zeventien grote en kleine kamers, een voorhuis, een keuken, een kelder en een zolder. Verschillende boedelbeschrijvingen geven ons een indruk hoe de kamers werden gebruikt. In de inventaris van de nalatenschap van Gijsbert van Hogendorp worden achtereenvolgens genoemd: de kamer van de heer zelf met het kabinet ernaast, de kamer van de

Plattegrond van de buitenplaats Sion met linksboven de Kitswoning. Goed zichtbaar zijn de vijvers en de moestuinen. De afbeelding behoort bij de vogelvlucht-perspectief en de tien gravures met details van de buitenplaats Sion, ca. 1725. Maker onbekend.

jonge heren, de kamer van de kamerdienaar, de meidenkamer, de knechtskamer, het schilderijenkamertje, de rood damasten kamer, de grote tapijtkamer, de blauwe kamer, de antichambre, de boveneeetzaal, de kamer van mevrouw Van Hogendorp, de kamer van de juffrouw, de jonge juffrouwenkamer, de benedeneetzaal en het groene kamertje.

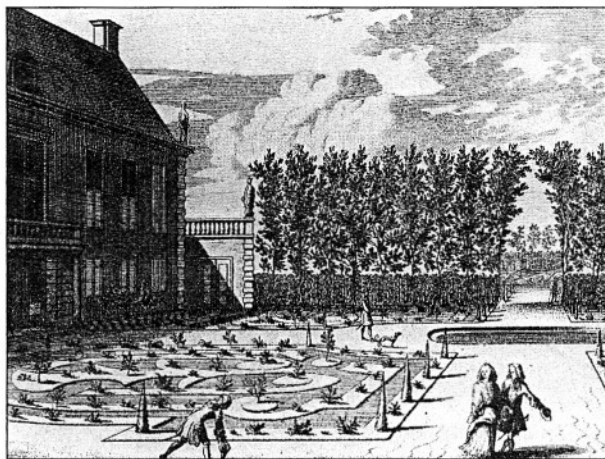
Uit de boedelbeschrijving blijkt dat deze kamers kleurig

en smaakvol waren ingericht, uitgezonderd de vertreken van het personeel die opvielen door soberheid. In de tweede helft van de achttiende eeuw zien we het interieur wat veranderen. Nieuw zijn de mahoniehouten tafeltjes, de Engelse schoorstenen en het Engelse aardewerk, dat naast het Japanse en Chinese porselein en het Delftse aardewerk in ruime mate op Sion kon worden bewonderd.

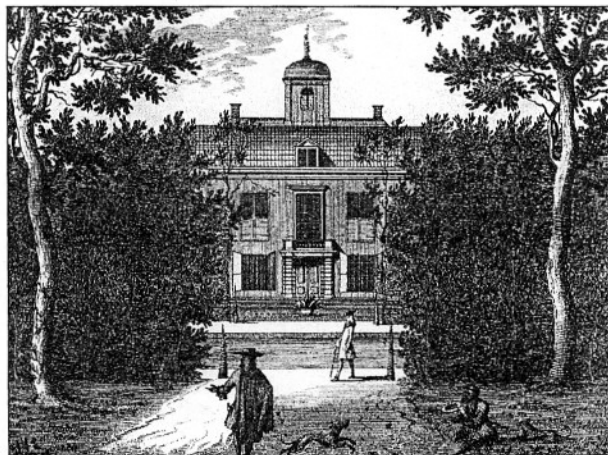
a.

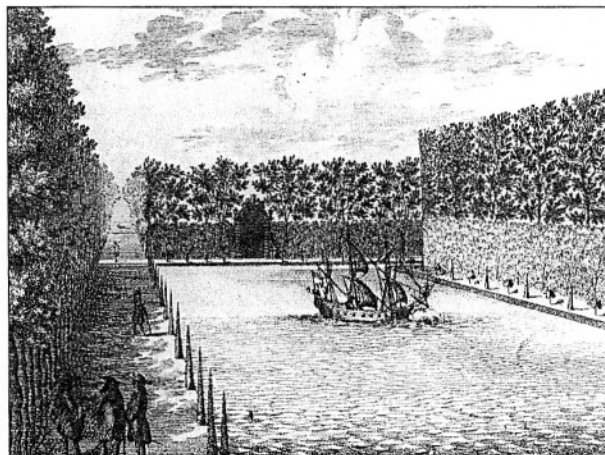
b.

c.

d.

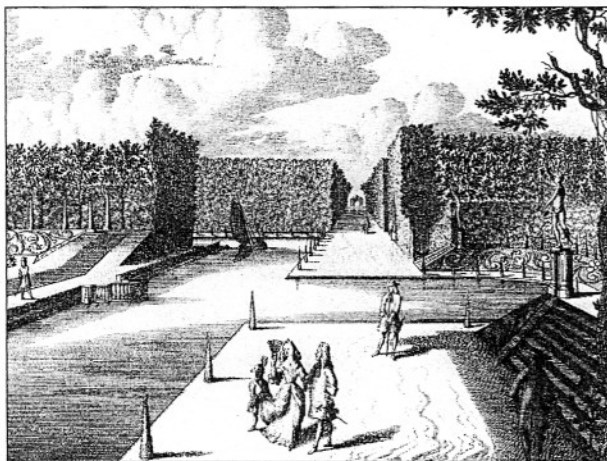
Acht van de tien gravures behorend bij de vogelvlucht-afbeelding op pagina 33. De gravures tonen details van de buitenplaats Sion, ca. 1725

(a) het voorplein met het herenhuis en een deel van het koetshuis, die met elkaar zijn verbonden door een muur.

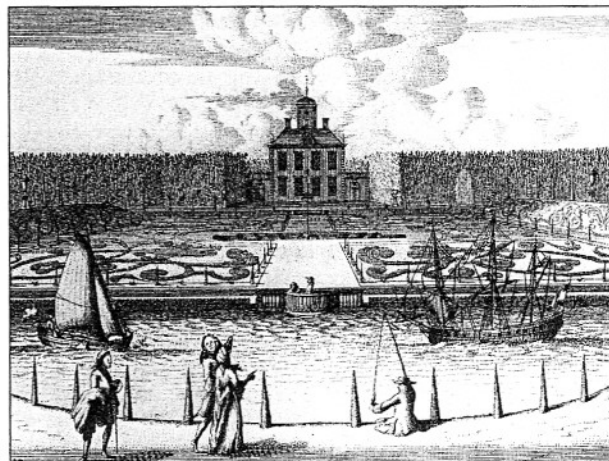
(b) de zuidgevel van het herenhuis met de oude hoofdingang; daarvoor een gazon en een vijvertje, dat door een ondergronds kanaal van vers water werd voorzien; vanaf het balkon keek men in de richting van de Kastanjewetering.

(c) de noordgevel van het herenhuis, gezien vanaf het verzonken grasveld dat als boulingrin (voor het jeu de boules-spel) werd gebruikt; op het dak van het herenhuis prijkt een koepeltje, van waaruit men een fraai gezicht had over de buitenplaats.

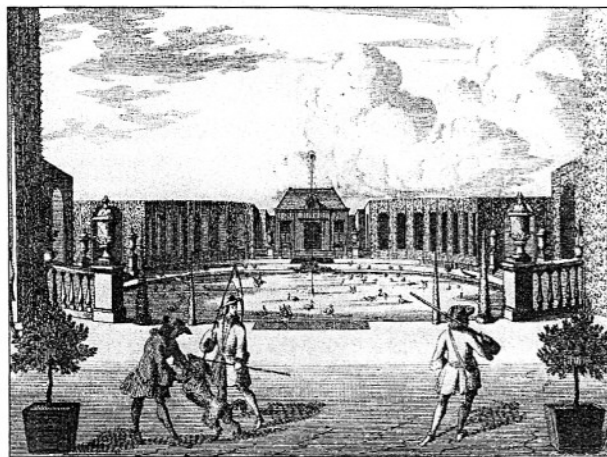
(d) de noordelijke vijver met een miniatuur oorlogsschip, dat als speeljacht werd gebruikt. Het had een echt kanon aan boord, dat bij diverse gelegenheden werd afgeschoten.

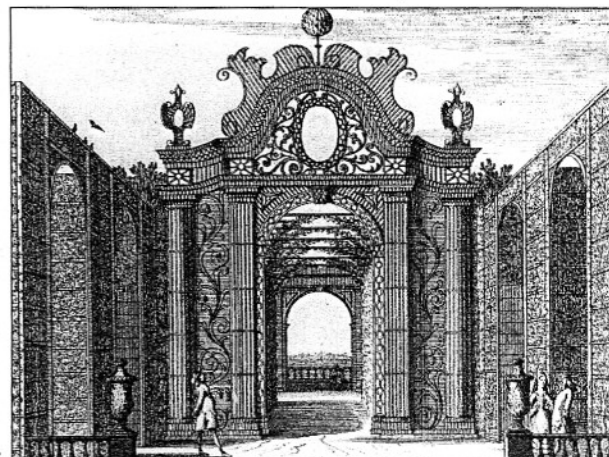
e.

f.

g.

h.

- (e) de vijver, "de halve maan", met halverwege de dwarsvijver; de zeilboot op de hoek begeeft zich naar de noordelijke vijver.
- (f) terugblik op het herenhuis over "de halve maan"; achter het huis bevond zich een grote verdiepte bloemparterre; een breed middenpad, halverwege doorbroken door een vijvertje, leidde naar een kleine balustrade aan het water.
- (g) van "de halve maan" liep een breed terras naar de door hagen beschutte kom van de menagerie, waarin eenden en andere watervogels rondzwommen; aan de kant van deze vijver stonden twee oranjeriehuysjes, waarvan er één is afgebeeld. De funderingen van deze gebouwtjes zitten nog in de grond.
- (h) de fraaie poort, waaraan klimplanten (vooral rozen) groeiden; aan het eind ervan was in de Spieringswetering een balkonnetje uitgebouwd, van waar men een prachtig zicht had op het omringende polderland en op Delft.

De buitenplaats en de latere Van Hogendorpen

De familie Van Hogendorp verbleef 's winters in hun kapitale huis aan de zuidzijde van de Herengracht in 's-Gravenhage. Vanaf mei tot soms ver in het najaar woonde men op de buitenplaats, waar in de zomermaanden ook altijd gasten werden ontvangen. Na het overlijden van Gijsbert van Hogendorp op 23 oktober 1750 erfde zijn dochter Jacoba Sara Justina de buitenplaats Sion en de Kitswoning. Deze jonkvrouwe Van Hogendorp bezat reeds een huis aan de Lange Vijverberg in 's-Gravenhage, maar vertoefde ook vaak op de buitenplaats.

In mei 1770 kreeg zij de mogelijkheid om het "*Bonte Huys*" te kopen, de boerderij op de hoek van de Noordhoornsewatering en De Dulder. Door deze aankoop kwam zij in het bezit van 16 morgen land in de Hoekpolder, dat zij direct bij de Kitswoning voegde. Het Bonte Huis zelf en enig land in Hof van Delft verkocht zij kort daarop aan Gerrit Tetterode, die naar nieuwe inkomsten moest uitzien, omdat er te weinig land bij zijn boerderij was overgebleven. Op 28 augustus 1771 kreeg Gerrit van "*Schout en Gerechten van Hof van Delft*" vergunning om in dit pand wijn, bier en brandewijn te tappen. Hierdoor werd het Bonte Huis een herberg.

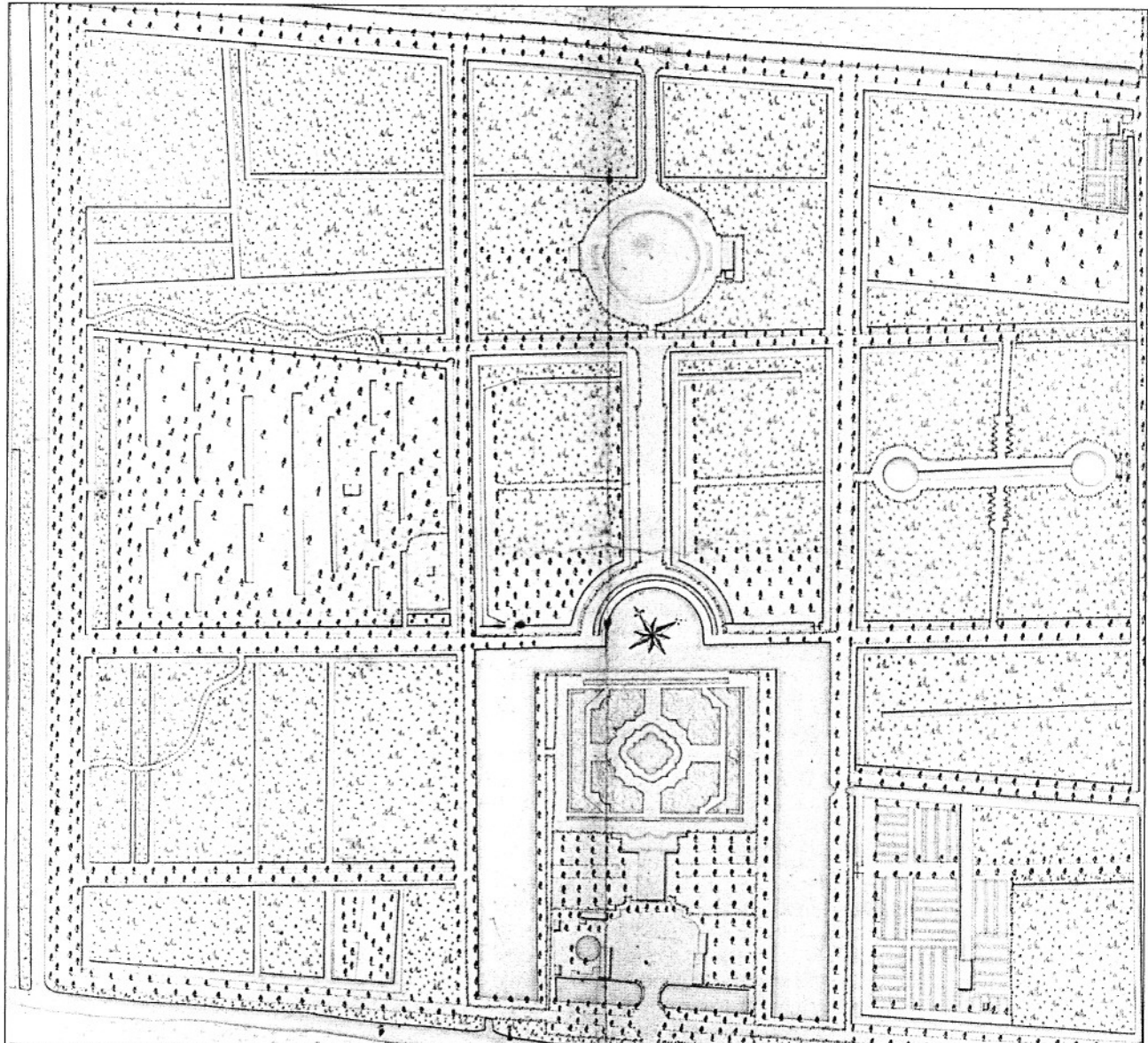
Bij testament bepaalde Jacoba Sara Justina dat haar neef Willem van Hogendorp, een zoon van haar zuster Catharina Wilhelmina en van haar neef Diederik van Hogendorp, burgemeester van Rotterdam, Sion zou mogen overnemen. Aan deze regeling werd wel de voorwaarde verbonden dat Willem van Hogendorp ten tijde van haar dood zijn schulden aan haar en haar broer Johan François betaald moest hebben. Als dit niet het geval zou zijn - en deze situatie deed zich inderdaad voor - dan zouden de overige erfgenamen, te beginnen met de oudste, de bezittingen in handen krijgen. Zo ging Sion in 1777 voor f 100.000,- over naar Johan François van Hogendorp, weduwnaar van Sara Johanna van Campen, die in 1765 was overleden. De nieuwe eigenaar was net zoals zijn vader ontvanger-generaal van de Unie. Ook hij vertoefde, behalve in zijn luxueus huis (het ouderlijk huis) aan de Herengracht in 's-Gravenhage, regelmatig op de buitenplaats Sion. Tot de goederen

van dit bezit behoorden inmiddels drie boerderijen, namelijk de Kitswoning, met 55 morgen land, de Castanjenburg in de Plaspoelpolder met 35 morgen land en de Zuidwoning in de Voordijkshoornsepolder met 28 morgen land. Deze drie "*bouwmanswoningen*" werden respectievelijk voor f 1000,-, f 750,- en f 580,- per jaar verhuurd. De Van Hogendorpen verpachtten daarnaast nog de visserijrechten van de wateren in de omgeving, alsmede een klein huisje met boomgaard, dat direct ten noorden van de buitenplaats in de Plaspoelpolder was gelegen. Hiermee had het bezit zijn grootste omvang bereikt.

Johan François van Hogendorp heeft niet lang van Sion genoten, want hij stierf reeds op 14 januari 1779. Hij was schatrijk en vermaakte grote bedragen aan een aantal Haagse instellingen, zoals de "*Charitable Societey*" (f 10.000,-), de "*Nederduitse Gereformeerde Diaconie armen*" (f 10.000,-), de "*Waaalsche armen*" (f 5.000,-), het "*Fransche Armhuys*" (f 10.000,-) en de "*Luthersche armen*" (f 5.000,-). Hij vergat ook niet zijn personeel in de erfenis te laten delen. Zijn kamerdienaar en zijn tuinman ontvingen elk f 300,-, de kok en de andere personeelsleden kregen elk f 100,- en voor de koetsier was f 50,- gereserveerd. In zijn testament bepaalde hij verder dat zijn neef Willem van Hogendorp opnieuw als eerste de kans moest hebben Sion met bijbehoren over te nemen.

Afbeelding op pagina 39:

Plattegrond van de buitenplaats Sion, "Toebehoorende aan de Hoog Edel wel Geboore Jonkvrouwe Sara Justina Jacoba, Gravinne van Hogendorp". Oppervlakte 40 morgen, gemeten januari 1760. Het rechthoekige herenhuis heeft aan de oostzijde twee uitbouwen. Goed zichtbaar zijn de lanen van de buitenplaats, die allemaal een eigen naam droegen, zoals de eikenlaan, de essenlaan, de lindelaan, de iepenlaan en de notenbomenlaan. Rechts-onder liggen de moestuinen.

PLAN VAN HET HUYSEN SYON.
 Toebehoorende aan de Hoog Edel wel Geboore Jonkvrouwe
 Sara, Justina, Jacoba Gravinne van Hogendorp.
 Volgens 't Veldboek groot 40 Morgen. Aldus Gemeten en Opgenomen in Januarij 1760.

Schaale van 50 Rylandsche Roede.